

Samenvattend verslag van Nelly Spanjersberg over De Bult

7 december 2020

Bij de bouw van de wijk Roomburg is onrust geweest over de mogelijke risico's van bodemverontreiniging door de voormalige gemeentelijke vuilstortplaats De Bult.

Sinds 2002 wordt de verontreiniging van de voormalige stortplaats door een grondwateronttrekking beheerst, waardoor verontreiniging zich niet naar de omgeving kan verspreiden. De werking hiervan wordt gecontroleerd door metingen. De beheersmaatregelen en metingen samen worden nazorg genoemd.

In 2003 schrijft de gemeente aan de inwoners van Roomburg: De maatregel geldt voor altijd en om de 15 jaar wordt het systeem vervangen.

In 2015 sluiten rijk, provincies, waterschappen en gemeenten Het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020. Daarin is afgesproken dat onderzoek zal worden gedaan "naar de mogelijke vermindering van nazorgmaatregelen en naar het beheer van voormalige stortplaatsen" (na punt 3d). In de uitwerking staat in artikel 10. 1: "Partijen onderzoeken, mede op basis van hun praktijkervaringen, op welke wijze voormalige stortplaatsen zo efficiënt mogelijk kunnen worden beheerd." In art.10.2 staat: "Partijen onderzoeken uiterlijk in 2016 hoe kan worden bereikt dat het bestaand beleid van provincies en gemeenten voor het beheer van Voormalige vuilstortplaatsen ook na de inwerkingtreding van de Omgevingswet gewaarborgd blijft. Zij zullen in hun onderzoek ook aandacht besteden aan de verantwoordelijkheid voor beheer en aan het beleid ten aanzien van het stimuleren van herontwikkeling en gebiedsontwikkeling."

In het geval van De Bult heeft herontwikkeling plaats gevonden al voor en tijdens de bouw van wijk Roomburg. Er is een park en sportvereniging Swift heeft voor wielrenners er een parcours.

Na invoering/ inwerkingtreding van de Omgevingswet (rond 2020) zullen de Rijksbijdragen aan de gemeenten voor beheer van voormalige vuilstortplaatsen stoppen.

De kosten zijn reden voor de gemeente Leiden om te onderzoeken of misschien de nazorg van De Bult kan worden beëindigd als dat verantwoord kan en er geen risico's voor mens of milieu meer optreden. Dan zou worden volstaan met metingen/ monitoring.

Adviesbureau Royal HaskoningDHV concludeerde in rapportage in 2017 o.b.v. evaluatie in 2015 dat voor de periode 2002-2014 is voldaan aan het beheersplan en de beschikking daarop: geen uitstroom verontreinigd grondwater, grondwater niet naar de omgeving gestroomd, signaalwaarden van verschillende verontreinigingen niet overschreden, de normen voor lozen op het riool niet overschreden.

Tijdens een wijkbijeenkomst eind 2018 bleek dat een groot aantal omwonenden niet gerust op de plannen van de gemeente is. Zij maken zich zorgen over mogelijke gezondheidsrisico's, en over de verkoopbaarheid van hun woningen. Hoe weten we dat zonder beheersmaatregelen er niet alsnog verontreiniging komt. De eerste huizen en appartementencomplexen staan op 50 meter vanaf de stortplaats. Bovendien heeft de gemeente Leiden in 2003 volgens hen schriftelijk toegezegd dat de onttrekking eeuwigdurend in stand zal worden gehouden.

Om tot een zorgvuldige afweging te komen en om de ongerustheid bij omwonenden weg te nemen hebben de gemeente in overleg met een aantal (3) bewoners afspraken gemaakt. Advocatenkantoor Stibbe heeft in opdracht van de gemeente onderzoek gedaan naar de vraag of afbouw juridisch wel mogelijk is, gezien de schriftelijke afspraken uit het verleden. In opdracht van de gemeente Leiden hebben onderzoeksinstituut Deltares en adviesbureau Tauw daarnaast een onafhankelijk technische

second opinion uitgevoerd op het advies van Royal HaskoningDHV. De verschillende acties zijn uitgevoerd in overleg tussen de gemeente, de Omgevingsdienst, de 3 bewoners (die namens zichzelf deelnemen, niet als vertegenwoordigers) en Stichting Bodembeheer Nederland, die het proces in opdracht van de gemeente begeleidt.

Afgelopen periode zijn de beide adviezen afgerond. Het afbouwen van de maatregelen lijkt volgens Stibbe juridisch mogelijk. Eeuwig en altijd zijn juridisch onbepaalde begrippen volgens Stibbe. Of een periode van minder dan 20 jaar voldoende is om bij de rechter het woord eeuwig of altijd te dekken is een andere vraag. Bij de bewijslast voor oorzaak van eventueel in toekomst aangetroffen verontreiniging zal de rechter de individuele burger waarschijnlijk wel in bescherming nemen tegen de gemeentelijke overheid. Ook heeft de gemeente instemming nodig van de Omgevingsdienst voor een gewijzigde aanpak. Daarbij hoort ook de mogelijkheid tot inspraak door omwonenden. Uit de technische *second opinion* van de nazorg lijkt (op basis van stukken analyse, geen nieuwe metingen) naar voren te komen dat onder voorwaarden afbouw van beheersmaatregelen verantwoord lijkt. Wel wordt geadviseerd een aantal zaken (hydrologische situatie, uitbreiding monitoringsnet) eerst beter te onderzoeken.

De gemeente zal daarom nu eerst aanvullend onderzoek laten uitvoeren. Pas als uit dit onderzoek blijkt dat afbouw verantwoord is, zal de afbouw worden voorbereid. Dit gebeurt dan stapsgewijze en gecontroleerd. Zo blijven de beheersvoorzieningen voorlopig 'stand-by' en worden ze op dit moment gerenoveerd. (PM: het systeem zou om de 15 jaar worden vervangen, dit is niet gebeurd, wel wat reparaties hier en daar.) Pas als uit monitoring over een reeks van jaren blijkt dat geen milieuhygiënische risico's ontstaan, kan de nazorg (buiten de reguliere monitoring) definitief worden afgebouwd. De bewoners worden bij de vervolgstappen betrokken.

Naschrift/ verantwoording

Er zijn gedurende de periode van bewonersbijeenkomst tot heden verschillende hobbels geweest. Het vertrouwen was bij mij door de aanpak van de gemeente aan het begin nauwelijks aanwezig. Gaande het proces groeide het wat. Bij de bespreking van de adviezen van Stibbe en Deltares en Tauw leek mijn vertrouwen hersteld. Ik vond het wel jammer dat er niet veel ruimte was voor alternatieve invalshoeken voor metingen en berekeningen.

Uiteindelijk voel ik me per saldo teleurgesteld door de formuleringen die tot op de dag van vandaag door overheidsvertegenwoordigers net even anders zijn dan in de oorspronkelijke stukken staan. En ook een andere betekenis hebben naar mijn mening.

Het is de reden waarom ik dit verslag heb geschreven. Om die stelligheid uit het verslag van de gemeente te halen. Naar mijn mening en ook van die van de andere 2 bewoners is die stelligheid niet gedekt door de onderzoeken. Met de andere betrokken bewoners heb ik geprobeerd alle stukken in dit dossier door te ploeteren. Voormalige vuilstortplaatsen zijn voor gemeenten echte hoofdpijndossiers. Er zijn in het verleden door gemeentepolitiek beslissingen genomen in dit dossier, die we nu denk ik (of hoop ik) anders zouden nemen. Ik maak me zorgen over de doorwerking van die beslissingen uit het verleden in het nu.

Tijdens het proces is steeds verwezen naar rijksbeleid dat afbouw van beheersmaatregelen zou aangeven. Ik kon het steeds niet vinden in de stukken. De site waar ik naar verwezen werd (en zelf ook al had gevonden) was voor mij een grote hooiberg en de speld waar ik naar zocht vond ik pas via een algemene google zoekactie in het convenant.

De woorden in mijn verslag zijn zoals ik ze heb geciteerd uit het convenant. Maar misschien zijn er nog andere stukken die ik niet ken? Ik krijg ze graag alsnog.

Ik ga me steeds ongemakkelijker voelen. Ik ga ervan uit (wil er van uit gaan) dat de wijk niet in gevaar is, maar ik wil er wel voor waken dat de gemeente zijn verantwoordelijkheid blijft nemen en een passende nazorg in de lucht houdt.

Het helpt niet dat we nog steeds onvoldoende weten wat er is gestort en waar dat precies zit in De Bult. Mogelijk komen we daar nooit achter.

Feit is wel dat De Bult verontreinigd is en dat het bevoegd gezag daar verantwoordelijk voor is en er dus ook verantwoording over hoort af te leggen. Beheer van voormalige stortplaatsen blijft ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet gewaarborgd, conform Bodem en Ondergrond Convenant art.10.2.

En met die gedachte bouw ik weer aan mijn vertrouwen voor de toekomst in dit dossier. En hoop ik op goed aanvullend onderzoek. En dat we het eens gaan worden over wat goed onderzoek dan is voor De Bult.

Misschien zijn er andere wijkbewoners die zich ook in de voormalige vuilstortplaats De Bult willen verdiepen?

Nelly Spanjersberg